

POLITIHISTORISK FORENING PRÆSENTERER:

## **Privat efterforskning Overvågning og detektivvirksomhed i gråzonen**



Af Trine Thygesen Vendius



***Om forfatteren:***

*Trine Thygesen Vendius  
Ph.d. Har været ansat som  
post.doc. ved Det Juridiske  
Fakultet og Politihistorisk  
Forening.*

***Forsidebilledet:***

*Detektivbureau i Strasbourg.  
Foto: Ole Ryborg*

*Udgivet August 2016*

## Forord

Denne artikel handler om markedet for privat efterforskning i Danmark. Den er baseret på en række interviews med centrale aktører i en branche, som synes at være i fremmarch. Denne fremgang skyldes ikke mindst en stigende erkendelse af, at politiet ikke har de nødvendige ressourcer. Branchen for privat efterforskning tæller både privatdetektiver og private efterforskere og bliver af den brede offentlighed betragtet med lige dele fascination og skepsis. Sidstnævnte ikke mindst som følge af det ubehag mange føler ved tanken om at blive overvåget.

Men som branchen selv udtrykker det: "Vi skaber vished", hvorved der synes at være skabt en form for legitimitet eller eksistensberettigelse for disse private aktører, som opererer i, hvad nogle har beskrevet som en gråzone. Dette skyldes ikke mindst, at der ingen regulering er på området, hvorfor nogle også taler om et "wild west".

I henhold til retsplejeloven er det politiets opgave at efterforske forbrudelser. Ved privat efterforskning forstås efterforskning *uden for* retsplejeloven i den forstand, at der er tale om private aktører, som udfører konkret efterforskning, aflytning og overvågning både af strafbare forhold og af ikke strafbare forhold.

I Danmark kan enhver slå sig ned som privat efterforsker/detektiv. Det vil sige, at der hverken kræves nogen bestemt uddannelse eller en egentlig autorisation. Mange private efterforskere har dog en baggrund i politiet.

I artiklen undersøger jeg først detektivbranchen i Danmark i et historisk perspektiv med inddragelse af en kvindelig detektivs selvbiografi fra 1930. Dernæst undersøger, hvordan området for privat efterforskning har udviklet sig, ikke mindst som følge af de tekniske muligheder inden for overvågning. I den forbindelse opridses de retssikkerhedsmæssige problemer, den private efterforskning rejser, herunder behovet for regulering af markedet for private efterforskere. Sluttelig ser jeg på perspektiverne for øget samarbejde med politiet.

Arbejdet med artiklen er støttet af Politihistorisk Forening.

Jeg vil gerne takke Uffe Bodeholt, UIP Consult og Jan Jarlbæk, Parsifal Services for deres medvirken samt Hans Reymann-Carlsen fra Forsikring og Pension, Jakob Dreyer fra Certa Intelligence og Henrik Stevnsborg fra Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.

*”Retligt er der tale om et gråzoneområde. Det, som tæller i vores branche, er at sørge for, at vi ikke bliver opdaget”* (privatdetektiv).

## **Introduktion**

Siden finanskrisen i 2008 har der været en stigning i antallet af private sikkerhedsfirmaer i Danmark.<sup>1</sup> Denne vækst inden for den private sikkerhedsindustri er en del af en international tendens, især efter begivenhederne i 9/11, hvor risici i stigende omfang indgår i det samlede trusselsbillede i den vestlige verden. Samtidig er der sket et skift i balancen og strukturen inden for politiarbejde hen imod øget fragmentering og pluralisering.<sup>2</sup> Poliiti over hele verden er under pres (socialt, politisk, økonomisk og teknologisk). Dertil kommer en lang række reformer og omstruktureringer inden for den offentlige forvaltning. Alt imens borgerne til stadighed efterspørger mere sikkerhed og ”value for money”, til trods for at de offentlige finanser beskæres.

Herhjemme har store nedskæringer i den offentlige sektor sammen med politireformen fra 2007 sat politiet under pres. Samtidig står politiet over for en række udfordringer med krav om øget internationalt samarbejde, teknologisk knowhow og mere efterretningsbaseret politiarbejde som følge af et stadigt mere komplekst kriminalitetsbillede. Særligt terrorangrebene i København i februar 2015 har trukket store vekslere på politiets ressourcer. I den forbindelse er der en løbende diskussion om, i

---

<sup>1</sup> Berlingske, 8. februar 2014, ”Privatdetektiver gør politiarbejde til forretning”, <http://www.b.dk/nationalt/privatdetektiver-goer-politiarbejde-til-forretning>

<sup>2</sup> Button, M., ”Private policing”, Series: Policing and society (2002)

hvilket omfang man kan overlade traditionelle politiopgaver til private aktører, eksempelvis til private vagtværn.

Men trods en udbredt erkendelse af, at dansk politi har fået stadig flere opgaver med grænsekontrol, bevogtningsopgaver og terrorbekæmpelse, hvilket tager ressourcerne fra andre opgaver, er der i den brede offentlighed stadig en udbredt skepsis over for tanken om, at opgaver, der indebærer magtudøvelse, fremover skal kunne varetages af private aktører. Denne opfattelse deles også af politiet.

Som sociologen Max Weber argumenterede, udgør monopolet på den legitime brug af fysisk magt selve kernen i den moderne stat (Weber, 1919). Politiet ses i den forbindelse som det mest konkrete udtryk for dette voldsmonopol.<sup>3</sup>

Formand for Politiforbundet, Claus Oxfeldt, har kaldt det en glidebane, når eksempelvis advokater bruger private efterforskere. I samme åndedrag medgiver han dog, at dette blot dokumenterer, at politistyrken ikke har den normering, den bør have i et retssamfund.<sup>4</sup>

Men som en respondent udtrykker det:

*”Der synes at herske en nærmest naiv forestilling om, hvad politiet kan håndtere til trods for et ændret og lang mere komplekst kriminalitetsbillede”.*<sup>5</sup>

Danmark er et af de lande i verden, hvor borgerne har den højeste tillid til politiet.<sup>6</sup> Samtidig er den generelle antagelse, at politiet ikke har ressourcerne til at håndtere traditionelle sager som bedrageri og tyveri, medmindre den pågældende sag drejer sig om bedrageri eller om tyveri i en større skala. I sig selv et paradoks.

Et stigende antal virksomheder foretrækker derfor at foretage deres egne undersøgelser på privat basis i stedet for at melde

---

<sup>3</sup> Jachtenfuchs, M., “The monopoly of legitimate force: denationalization, or business as usual”, *European Review*, Volume 13, Supplement S1, pp 37-52 (March 2005)

<sup>4</sup> Berlingske, 8. februar 2014, ”Privatdetektiver gør politiarbejde til forretning”, <http://www.b.dk/nationalt/privatdetektiver-goer-politiarbejde-til-forretning>

<sup>5</sup> Interview med tidligere politimand.

<sup>6</sup> Meško, G. & Tankebe, J.(Eds.), “Trust and Legitimacy in Criminal Justice: European Perspectives from Emerging Democracies”, Springer 2014

sagen til politiet. Ikke kun ud fra en konstatering af, at politiet ikke kan håndtere sagen grundet manglende ressourcer eller den nødvendige teknologi. Men også ud fra et ønske om at fremstå som troværdige samarbejdspartnere uden sikkerhedsbrister.

Ifølge en undersøgelse foretaget af konsulentfirmaet PwC, PricewaterhouseCoopers, i 2011, er godt en ud af tre virksomheder i Danmark ramt af erhvervskriminalitet. Misbrug af aktiver, regnskabsmanipulation og cyberkriminalitet udgør nogle af de mest udbredte trusler.<sup>7</sup> Men en lang række virksomheder foretrækker at holde sådanne sager uden for offentlighedens kundskab og påtager sig selv efterforskningen af sagerne.

I den henseende er en væsentlig forskel mellem politiet og de private sikkerhedsfirmaer, at hvor politiet anser sagen som et brud på loven, så anser private sikkerhedsfirmaer det ofte alene som et sikkerhedsproblem. For de private aktører er det afgørende således ikke at få sagen behandlet ved retssystemet og de skyldige dømt, men snarere at få stoppet den strafbare handling, minimere tabet eller få tabet refunderet og forhindre det strafbare i at ske igen.<sup>8</sup>

Sociologen Peter Kruize undersøgte det private sikkerhedsmarked i 2005.<sup>9</sup> I sit studie anfører han selv, at undersøgelsen primært er beskrivende og behandler de juridiske konsekvenser af privat håndhævelse. I den forbindelse bør der tillige, ifølge Kruize, foretages en sondring mellem private sikkerhedsvagter og privat efterforskning. Kruizes undersøgelse påpeger i øvrigt en række tendenser, som stadig gør sig gældende. Eksempelvis, at der i Danmark er godt fem store spillere på markedet for detektiver, og at det primært er erhvervsager, som efterforskes privat.

---

<sup>7</sup> Se PwC Survey, <http://www.pwc.dk/da/presse/meddelelser/crime-survey-2011.jhtml>

<sup>8</sup> Flyghed, J., "Privat område? Revisionsbyråers och säkerhetsföretags polisarbete", i Finstad & Lomell (red.), "Motmæle – en antologi til Kjersti Ericsson, Cecilie Høigård og Gurli Larsen", Oslo (2014), s. 136 samt Zedner, L., "Security", Cornwall, Routledge (2009), s. 108.

<sup>9</sup> Kruize, P., "Det private sikkerhedsmarked. En undersøgelse af privat vagtvirksomhed og privat efterforskning", Københavns Universitet, Det Juridiske Fakultet, Forskningsafdeling III (August 2005).

Private vagtselskaber og privat efterforskning som et alternativ til politi og traditionelt politiarbejde er blevet beskrevet internationalt, eksempelvis politiets rolle i risikosamfundet, herunder den stigende brug af specialister uden for politiet (Ericson & Haggerty, 1997), den stigende brug af tidligere politifolk i den private sikkerhedsindustri (Williams, 2004), skiftet i opfattelsen af straffesager til at være sager, der skal håndteres som business cases (Zedner 2009) og opblødning af skellet offentligt-privat (Berndtsson & Stern, 2011). I Skandinavien har forskningen primært haft fokus på Sverige (Berndtsson, 2012, Flyghed, 2014).

En undersøgelse af den private efterforskning i dagens Danmark savnes stadig. I det følgende vil en række problemstillinger, der relaterer sig til området privat efterforskning derfor blive taget op.

## **Hvad er privat efterforskning?**

Privat efterforskning kan defineres som "polisær virksomhed uden for politiet", altså politiarbejde uden for politiet.<sup>10</sup> Et andet benyttet udtryk er "private policing".<sup>11</sup>

Privat efterforskning har mange ligheder med traditionelt politiarbejde. Privat efterforskning gør således brug af forskellige foranstaltninger såsom indsamling af beviser, overvågning af mistænkte, forhør af mistænkte mv.

Det kræver ikke nogen offentlig autorisation at slå sig ned som detektiv eller privat efterforsker i Danmark, med mindre det drejer sig om butiksdetektiver, vagter eller mandskab, som skal løse visse tilsyns-, overvågnings- eller beskyttelsesopgaver, som kræver autorisation i henhold til loven om vagtselskaber. Disse former for virksomhed er i Danmark omfattet af lov om vagtvirksomhed (Lov nr. 266 af 22. maj 1986 om vagtvirksomhed med senere bekendtgørelser).

---

<sup>10</sup> Lomell, H.M., "Polisær virksomhed uden for politiet", i "Innføring i Politivitenskap", Larsson, P., Gundhus, H.O.I., Granér, R. (red.), Cappelan Damm AS (2014), s. 255.

<sup>11</sup> Gill, M. & Hart, J., "Exploring investigative Policing. A study of Private Detectives in Britain", British Journal of Criminology, Vol. 37, No. 4, Autumn (1997).

I denne artikel beskæftiger jeg mig med

- Private efterforskere
- Privatdetektiver
- Forsikringsagenter/-detektiver

Privat vagtvirksomhed og private vagtselskaber er således ikke medtaget, kun i det omfang de beskæftiger sig med privat efterforskning. Porteføljen af sager er her primært erhvervsager – deraf udtrykket "corporate investigations".

- Økonomisk kriminalitet
- Cyber-efterforskning
- Industrispionage
- Data Forensics (sikring af digitalt bevismateriale)
- Forsikringssvindel
- Måltrettet og proaktiv bekæmpelse af kriminalitet vedr. IP-adresser
- Forsvundne værdier & fallenter
- Gerningssteds-undersøgelser
- Bevissikring
- Vidneafhøring
- Baggrundstjek<sup>12</sup>

## **Hvad indebærer privat efterforskning/detektivvirksomhed?**

De typiske detektivopgaver er imidlertid:

- Almen efterforskning, overvågning, skygning mv.
- Afskedigelses- og konkurrenceklausulsager
- Assistance for advokater og forsikringsselskaber
- Baggrundsundersøgelser af personer og virksomheder
- Bedrageri-, ophavsrets- og tyverisager
- Kontraktbrudssager

---

<sup>12</sup> Eksempler hentet fra Parsifal Services. Selskabet er nu en del af AS Solutions, <https://www.assolution.com/services/parsifal/>



- Kriminalitet (organiseret tyveri mv.)
- Opsporing af debitorer, bortgemte værdier mv.
- Sager i forbindelse med industrispionage
- Tyvekoster- og personeftersøgningsager
- Undersøgelser omkring CV'er
- Privatlivsefterforskning
- Opsporing af forsvundne personer
- Ægteskabs- og samværssager
- Almen efterforskning, overvågning, skygning mv.

## Hvad må private efterforskere?

Private efterforskere er som udgangspunkt sidestillet med ganske almindelige borgere, og skal i lighed med alle os andre overholde gældende lovgivning. Det gælder eksempelvis straffelovens regler om privatlivets fred.

Der er intet strafferetligt til hinder for at observere folk i det offentlige rum, henvende sig skriftligt eller telefonisk til privatpersoner for at stille afklarende spørgsmål eller optræde i rollen som kunde, kollega eller potentiel Facebook-ven med henblik på at udføre en efterforskningshandling.<sup>13</sup>

Men alle disse handlinger skal dog udføres under hensyntagen til reglerne om beskyttelse af privatlivets fred jf. straffelovens bestemmelser om privatlivets fred og persondataloven.<sup>14</sup>

De mest centrale lovbestemmelser for privatdetektivs virksomhed er straffelovens regler i § 264 om adgang til ikke-frit tilgængeligt sted (husfredskrænkelse) og § 264a om fotografering og brug af ”spionudstyr”.<sup>15</sup>

Det er således tilladt at foretage følgende handlinger:

- Undersøgelser i åbne affaldsspande

---

<sup>13</sup> Andersen, M.B., ”Oversigt over de retlige problemer ved efterforskning af mistanke om forsikringssvindler”, Redegørelse efter opdrag fra *Forsikring og Pension*, 10. juni 2010, s.2.

<sup>14</sup> Idem.

<sup>15</sup> Peter Blume & Janne Rothmar Hermann, ”Ret, privatliv og teknologi”, 3. udgave, Djøf, 2013, s. 182.

- Iagttagelse af åbne skabe, skuffer mv.
- Aflytning af personer i et lokale eller optagelse af telefonsamtaler
- Falsk identitet på sociale netværk
- Tilstedeværelse på private arealer, som der er fri adgang til
- Fotografering af personer på frit tilgængeligt sted, herunder på private områder, som offentligheden har adgang til.<sup>16</sup>

## Privat efterforskning – et område i vækst?

Når det gælder en branche som detektivbranchen tæller denne både selvbestaltede detektiver, sikkerhedsvagter, revisorer og tidligere politifolk.<sup>17</sup>

Meget tyder, som sagt, på en branche i vækst, og kigger man på branchen under ét (branchekode 8000 i Danmarks Statistik – vagt og sikkerhedstjeneste), er der tale om mere end en fordobling siden år 2000 (med en stigning fra 231 virksomheder i 2000 til 486 i 2013).<sup>18</sup>

Men hvor udbredt brugen af privatdetektiver egentlig er i Danmark, er svært at sige.<sup>19</sup>

Ifølge UIP Consult, hvor ejeren, Uffe Bodeholt, tillige er formand for brancheforeningen FDDE, Foreningen Danske Detektiver og Erhvervsefterforskere, er der inden for detektivvirksomhed i Danmark tale om ca. fem store spillere på markedet.<sup>20</sup> Og en række nye aktører er blevet etableret de senere år, som eksempelvis Parsifal Services, stiftet af tidligere Europol liaison officer Jan Jarlbæk (2013) og Certa Intelligence, stiftet af tidligere PET chef Jakob Scharf (2014).

<sup>16</sup> Andersen, M. B., ”Oversigt over de retlige problemer ved efterforskning af mistanke om forsikringssvindel”, Redegørelse efter opdrag fra *Forsikring og Pension*, 10. juni 2010, s.3

<sup>17</sup> På De Gule Sider optræder 16 bureauer under ”Privatdetektiver”. Dertil kommer en lang række sikkerhedsfirmaer/firmaer som tilbyder privat efterforskning, og som helst undgår brugen af ordet ”detektiv”.

<sup>18</sup> Udtræk fra Danmarks Statistik, marts 2016.

<sup>19</sup> Henrichson, I. ”Politiret”, 5. udgave, Djøf, 2012, s. 659.

<sup>20</sup> Interview med Uffe Bodeholdt, UIP Consult, marts 2016.

Parsifal Services tæller tidligere politifolk med en baggrund i Rigspolitiet og Europol og er især beskæftiget med primært erhvervsager. Firmaet har dog også efterforsket mere alvorlige sager, eksempelvis en sag, hvor familiemedlemmerne til en afdød person ikke var tilfredse med politiets efterforskning, og hvor familien til afdøde anså sagen som en mordsag og ikke et selvmord. Langt de fleste sager skyldes dog generel utilfredshed med politiets prioritering.

*"I mange af vores sager siger folk, at de ikke kan vente på politiet".<sup>21</sup>*

Hvad angår Certa Intelligence, som bl.a. har Tigerbutikkernes ejer som investor, og hvor en stor del af de ansatte har en fortid i efterretningstjenesten, er der primært tale om en privat efterretnings- og sikkerhedsvirksomhed. Certa Intelligence bistår således med at identificere sikkerhedsmæssige trusler mod virksomheders forretning, omdømme og medarbejdere. Virksomheden har tre hovedaktiviteter:

1. Intelligence Services
2. Security Services
3. Strategiske analyser

Opgaverne omfatter

- Risikovurderinger
- Omverdensanalyser
- Sikkerhedsundersøgelser af personer
- Due dilligence (fx firmaer, som vil undersøge en evt. kommende partner)
- Undersøgelser af uregelmæssigheder
- Cyberintelligence

Når det gælder sikkerhedsundersøgelser af personer kan sådanne omfatte security screening (gennem åbne kilder, Open Source Intelligence, OSINT, fx sociale netværk), baggrundstjek, udvidet baggrundstjek og sikkerhedssamtaler ("vetting").

---

<sup>21</sup> Interview Jan Jarlbæk, 7.2.2016.

Undersøgelserne laves enten med eller uden samtykke fra den undersøgte person, og det betyder, at personen ikke altid er vidende om, at vedkommende er genstand for en undersøgelse.<sup>22</sup>

Som regel fylder en rapport kun et par sider. Ufordringerne består ifølge Certa Intelligence i:

- Hvad er formålet med en undersøgelse, og hvad skal den bruges til?
- De juridiske regler, herunder jurisdiktion
- Samtykke – med eller uden?
- Undercover metoder
- Adgangsbegrænsninger
- Databeskyttelse
- Anvendelse af data
- Ethiske overvejelser

Certa Intelligence kalder brugen af falske profiler på sociale netværk for ”en interessant diskussion”. Til gengæld afviser firmaet at oprette registre med oplysninger.<sup>23</sup>

En række forsikringselskaber, som fx Alka og Tryg, har egne forsikringsdetektiver ansat til at afdække sager om svindel.<sup>24</sup> Væksten i egne ansatte forsikringsdetektiver er stigende og tæller ifølge brancheforeningen Forsikring og Pension 67 ansatte in-house detektiver.

Endelig er der en række store revisionsvirksomheder inden for "risk management" som eksempelvis PwC, PricewaterhouseCoopers, og KPMG (en stor sammenslutning af individuelle revisionsfirmaer), der har oprettet specielle "forensic" afdelinger, som tager sig af efterforskning af svindel,

---

<sup>22</sup> Oplæg ved Jakob Scharf, Dansk Forening for Forsikringsret (AIDA DK) og Dansk Forum for IT-ret, seminar ”Grænsen mellem retssikkerhed og retshåndhævelse ved private efterforskning”, Plesner Advokatfirma, 30. marts 2016.

<sup>23</sup> Idem.

<sup>24</sup> Se eksempelvis <http://samvirke.dk/forbrug/artikler/forsikringsdetektiver-afsloere-danskernes-snyderi.html>

cybercrime, forsikringsager, kontraktsager samt sager om krænkelser af ophavsret mv.<sup>25</sup>

## **Privat efterforskning – state of the art**

Detektivbranchen er et uudforsket område i Danmark til trods for, at emnet nyder stor popularitet, både i film og i litteratur. Eksempelvis er interessen for detektivfortællinger, om Hercule Poirot, Miss Marple og Sherlock Holmes, stor.

Til gengæld har politi gennem tiderne været genstand for mere empirisk funderet/rettssociologisk forskning. Det gælder således med Henning Kochs ph.d.-afhandling fra 1986 om det danske ordenspoliti og dets patruljeringsvirksomhed og Lars Holmbergs ph.d.-afhandling fra 1992 med feltstudier hos Glostrup politi om politiets skønsudøvelse på gadeplan.

Dog findes der stort set ingen forskning om politiets efterforskningsvirksomhed, i lighed med eksempelvis Jean-Paul Brodeurs internationale forskningsstudie og bestseller ”The Policing Web” fra 2010. En dansk pendant kunne tilnærmelsesvis være Camilla Halds antropologiske feltstudie i ph.d.-afhandlingen ”Web Without a Weaver” fra 2010 om dansk politis kriminalefterforskning.

Det seneste forskningsbidrag inden for feltstudier af dansk politi er Mia Hartmanns ph.d.-afhandling fra 2014 ”In the gray zone: with police in making space for creativity” om gråzonerne i dansk politis praksisser.

Detektivvirksomhed som fænomen er kort beskrevet i Ib Henricsons bog ”Politiret” fra 2012, og defineres her som ”privat virksomhed på efterforskningsområdet”.<sup>26</sup> Som Henricson fastslår, kræves der ingen autorisation for at nedsætte sig som detektiv, ligesom der ikke kræves nogen særlig uddannelse. Til gengæld betones det, at lov om juridisk rådgivning skal følges, herunder reglerne om god skik, bl.a.

---

<sup>25</sup> Se fx <http://www.pwc.com/gx/en/forensic-accounting-dispute-consulting-services/forensic-services-download.jhtml>

<sup>26</sup> Henricson, I., ”Politiret”, 5. udgave, Djøf, 2012, s. 659.

- at detektiven bør arbejde hurtigt
- at detektiven bør give kunden en redelig og loyal behandling
- at rådgivningen bør være relevant, retvisende og fyldestgørende
- at detektiven holder kunden løbende orienteret om sagens forløb
- at der er forbud mod at videregive fortrolige oplysninger om den konkrete sag til andre
- at detektiven i en konkret sag ikke må henvende sig til klienter hos anden juridisk rådgiver eller advokat m.m. uden samtykke fra disse.<sup>27</sup>

## Detektivbranchen – et historisk tilbageblik

Internationalt kan branchen for privat efterforskning dateres tilbage til 1800-tallet, hvor de første privatdetektiver startede deres virksomhed op. Således grundlagde den franske soldat Eugène François Vidocq i 1833 det første privatdetektivbureau, man har kendskab til, "Le Bureau des Renseignements Universels pour le Commerce et l'Industrie". I England startede Charles Frederick Field et detektivbureau i 1852 efter sin pensionering fra Metropolitan Police. Vennen Charles Dickens skrev flere artikler om Fields bureau, som også talte en ungarsk ansat, der senere startede en konkurrerende virksomhed. I USA blev detektivbureauet Pinkerton National Detective Agency grundlagt i 1850 af Allan Pinkerton, som også hyrede den første kvindelige detektiv, Kate Warne, i 1856.<sup>28</sup>

I Danmark opstod fænomenet detektiver i begyndelsen af 1900 tallet. Ifølge politiets registerblade drejede det sig om følgende personer (fundet ud fra søgeteksten ”detektiv”):

- Gustav Carl Louis Blanck (født i Tyskland, 29.11, 1871), som var registreret privatdetektiv i station 5 (Vesterbro)

---

<sup>27</sup> Idem, s. 661.

<sup>28</sup> Kilde: [http://en.wikipedia.org/wiki/Private\\_investigator](http://en.wikipedia.org/wiki/Private_investigator)

- Martha Nielsen (født i Thisted, 5.9.1864), som var registreret privatdetektiv i station 5 (Vesterbro)
- Rita Nathalie Madsen (født i Grenaa, 11.10. 1899), som var registreret privatdetektiv i station 1 (Indre By)
- Fanny Nielsine Rosenbaun (født i Odense), som var registreret privatdetektiv i station 5 (Vesterbro)

En søgning på ordet ”privatdetektiv” får yderligere følgende personer frem:

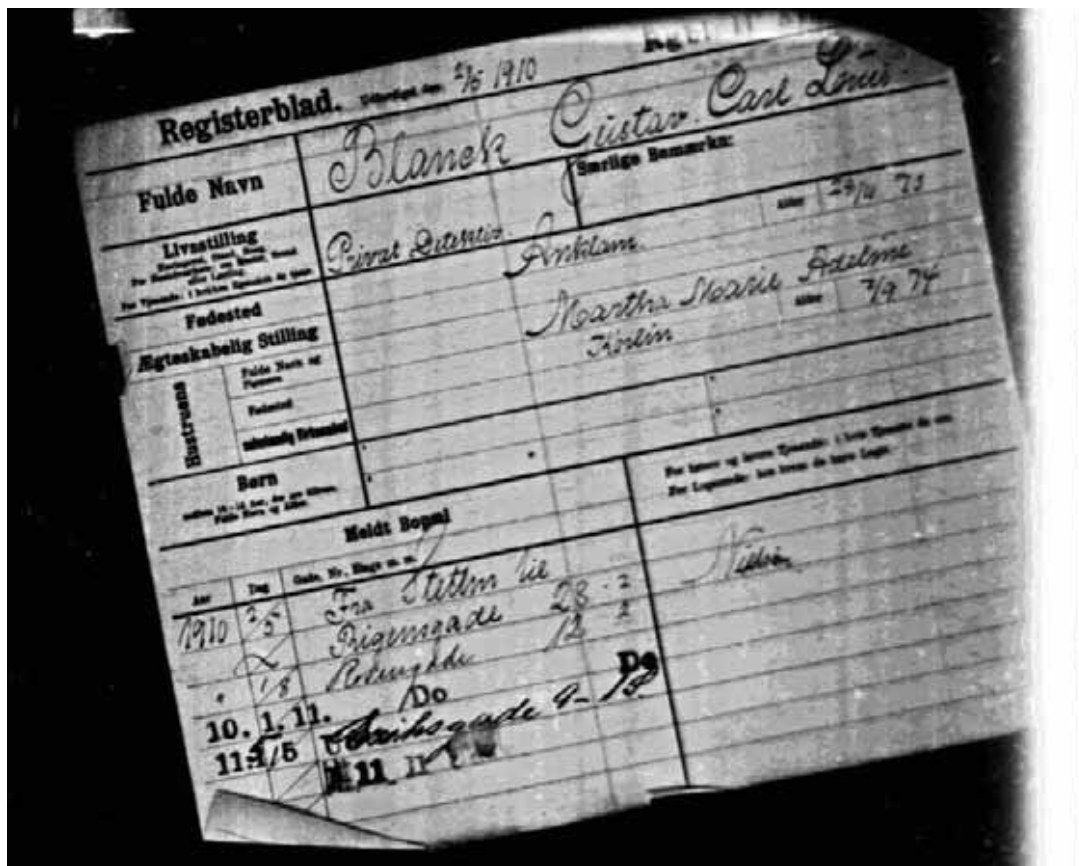
- Frantz Warghede (født i Fjeldsted i 1886), som var både mekaniker og privatdetektiv, registreret i station 2 (Indre By)
- Edith Hornemann (født i København i 1894), privatdetektiv registreret i station 1 (Indre By)
- Niels Andreas Carl Nielsen (født i Snekkersten i 1884), som både var telegrafist, kontorist og privatdetektiv, registreret i station 1 (Indre By).<sup>29</sup>

Interessant er det at kunne konstatere, at Rita Nathalie Madsen på et tidspunkt står registreret på samme adresse som Martha Nielsen, nemlig Skjalm Hvidesgade 20 (registreret 19.9.1919).

---

<sup>29</sup> Kilde:

[http://www.politietsregisterblade.dk/index.php?option=com\\_sfup&controller=politsearch&task=displayresults&searchname=polit\\_adv&searchidentifier=3830066](http://www.politietsregisterblade.dk/index.php?option=com_sfup&controller=politsearch&task=displayresults&searchname=polit_adv&searchidentifier=3830066)



*Gustav Carl Louis Blanck. Kilde: Politiets registerblade, gengivet med tilladelse fra Københavns Stadsarkiv*

Hvor tidligere politifolk og efterretningsfolk har beskrevet deres virke i erindringsbøger, findes der ingen tilsvarende bøger fra (tidligere) privatdetektiver.

Den eneste undtagelse er Martha Niensens biografi "Et Liv som kvindelig Privat Detektiv" fra 1930.

## Martha Nielsen – et vidnesbyrd fra fortiden

Martha Nielsen var Danmarks første, selvstændige, kvindelige privatdetektiv. I 1930 udgav hun sine erindringer på eget forlag (Franz Christtrey's Bogtrykkeri, København K). På daværende tidspunkt havde Martha Nielsen været privatdetektiv i 27 år.

Af politiets registerblade fremgår, at Martha Nielsen blev født den 15. september 1864 i Thisted. Hendes stilling var privatdetektiv, og bureauet havde til huse først i Oehlenschlägergade 79, 4 (registreret 1.11.1902), herefter



Bagerstræde 3,1 (registreret 1.11.1907) og til sidst i Skjalm Hvides Gade 20, 1 (registreret 1.5.1916).

Registerblad. Udfærdiget den 11/11 1902			
Fulde Navn		Nielsen Martha	
Livsstilling		3. Post. Sekretær	
Fødested		Hiisted	Ålder 15/2 64
Ægteskabelig Stilling			
Hustruens	Fulde Navn og Fødested		Ålder
	Fødested		Ålder
	Personlig Tilstand		
Børn			
Meldt Bopæl			
Åar	Dag	Gade, Nr., Etage m. m.	For huse og levere Tjeneste: i hvis Tjeneste de ere. For Legetende: hos hvem de have Logi.
1902	14	Skjalm Hvidesgade 77 <sup>1/2</sup>	
07	11	Bagerstræde 3-1	11-11
16	15	Skjalm Hvidesgade 20 <sup>1/2</sup>	

Martha Nielsen. Kilde: Politiets registerblade, gengivet med tilladelse fra Københavns Stadsarkiv

Martha Nielsen begyndte sit virke som privatdetektiv den 29. oktober 1903 efter at have beskæftiget sig med opsøgning af adresser for afbetalingsforretninger og lignende samt observationer gennem  $\frac{3}{4}$  år.

Et tilfælde gjorde, at Martha Nielsen blev privatdetektiv, hvilket hun beskriver i bogens første kapitel ”Min første Opgave”.

Martha Nielsen kom ind i en møbelforretning for at aflevere nogle adresser, hun havde opsøgt. Til stede var en overbetjent.

”Han sagde: ”Naa, De giver dem af med Adresseopsøgning, Fru Nielsen”, sagde han til mig. ”Ja, det gør jeg, ” svarede jeg meget beskedent, for jeg havde stor Respekt for Politiet og saa i det mit Ideal og store Forbillede i dette Fag, som jeg elskede overalt i Verden. ”Saa kan De jo finde en Adresse til mig, ” sagde Overbetjenten, ”men den er s’gu vanskelig, men kan De finde den, saa er De en Svend”. ”Jeg skal prøve paa det, ” svarede jeg. Og jeg folte nu, at jeg stod overfor min store Opgave”.<sup>30</sup>

<sup>30</sup> Martha Nielsen, ”Et Liv som kvindelig Privat Detektiv”, Frantz Christtreus Bogtrykkeri, 1930, s. 11

Martha Niensens første sag var at observere en gift mand. Som hun skriver i sine erindringer:

*"vilde jeg altid bestræbe mig for af yderste Evne at arbejde i min Gerning paa en samvittighedsfuld Maade for mine Klienter, uanset om det gik ud over mig selv".<sup>31</sup>*

Ja, faktisk var der nærmest tale om et kald, da først Martha Nielsen gik i gang som privatdetektiv;

*"..da syntes jeg, at det ligesom var en Mission, jeg havde at opfylde, og jeg følte mig næsten som en lille Hersker over det underjordiske København".<sup>32</sup>*



*Annonce for Martha Niensens detektivbureau. Kilde: Socialdemokraten, Københavns Stadsarkiv*

Martha Niensens erindringer består af 18 beretninger om forskellige sager, bl.a.:

1. Den erotiske O.....!
2. Damen med Juvelerne
3. Den store Rufferske paa V....bro
4. Den store Smørvisitation

Af erindringerne fremgår, at Martha Nielsen gerne optrådte under forskellige navne og i alskens forklædninger. Hendes klienter var som regel velstillede mennesker, og forud for enhver

<sup>31</sup> Martha Nielsen, "Et Liv som kvindelig Privat Detektiv", Frantz Christtreus Bogtrykkeri, 1930, s. 22

<sup>32</sup> Martha Nielsen, "Et Liv som kvindelig Privat Detektiv", Frantz Christtreus Bogtrykkeri, 1930, s. 25

opgave blev prisen aftalt på forhånd. Der blev også affattet en rapport. De fleste sager angik ”Forbrydelser i Ægteskabet”, eksempelvis ”Forsøg på at bortskaffe Formue ved betaling af Underholdningsbidrag til Hustru og Børn”.<sup>33</sup> Endvidere angik en lang række sager bedragerere fra ægteskabsrubrikker, hvor kvinder blev fralokket deres penge af mænd, som påstod de var gifte.

Dertil kom, hvad der i dag ville høre under erhvervssager uden politiets mellemkomst. Af efterskriftet til Martha Nielsens erindringer fremgår således, at

*”Skønt ægteskabelige Sager jo er en af de største Specialiteter i et Detektiv-Bureau, så omfatter det dog også andre og ulige mere interessante Specialiteter, idet vi ogsaa fører Opsyn i Fabrikker for at paase, at ingen Uregelmæssighed finder Sted, og saafremt det er sket, da at bilægge det i Mindelighed uden Politiets Mellemkomst, ligesom vi ogsaa foretager Skinindkøb i Chefens Fraværelse for at paase, at Indkøbet er noteret, og Beløbet slaaet rigtigt op paa Kassen.”<sup>34</sup>*

## Samarbejdet med politi – og kvinders rolle

Privatdetektiver havde på Martha Nielsens tid et naturligt samarbejde med politiet. Således fremgår det af en af de beskrevne sager i Martha Nielsens erindringer om en utro hustru, at Martha Nielsen opsøger politistationen i Helsingborg, efter at være fulgt efter elskeren, en restauratør. Hun medbringer således to konstabler, som går med hende hen på hotellet, hvor ”Fru P.” holder hyrdetime med sin elsker.

Forud har hun telegraferet til den forsmåede ægtemand, at han straks skal komme til Helsingborg. Martha Nielsen møder ham og to andre herrer samt svigerfaren ved færgen. Disse samt konstablerne og en portier og en piccolo banker samlet på døren, hvor restauratøren står i bar skjorte og én strømpe, mens fru P. ligger i sengen. Herefter forlader alle hotellet og tager færgen hjem.

---

<sup>33</sup> Martha Nielsen, ”Et Liv som kvindelig Privat Detektiv”, Frantz Christtreus Bogtrykkeri, 1930, s. 227

<sup>34</sup> Martha Nielsen, ”Et Liv som kvindelig Privat Detektiv”, Frantz Christtreus Bogtrykkeri, 1930, s. 228

Martha Nielsen medbragte gerne forskellige rekvisitter, når hun konfronterede diverse utro ægtefolk eksempelvis med ordene ”De er Frk. D.D, De er Hr.J., og vi er Privat-Detektiver fra København”.<sup>35</sup> Således optrådte Martha Nielsen med største myndighed og var udstyret med dels en fløjte og et legitimationsskilt, men også en pistol ladet med løst krudt.

Ikke sjældent blev der også benyttet bestikkelse til tjenere på eksempelvis 5 kr.

Det er i øvrigt værd at bemærke, at hvor det tilsyneladende var muligt for kvinder at etablere sig som privatdetektiver i begyndelsen af 1900 tallet og indgå i et tæt samarbejde med politiet, sådan som det også fremgår af Martha Niensens erindringer, var det til gengæld først meget sent, at kvinder fik adgang til politiet på lige fod med mænd.<sup>36</sup>

Det skete først i 1977, hvor de første 18 kvinder blev ansat i politiet som politibetjente. Således blev der ansat 6 på station 8 i København, og andre 6 på station 4 og 6 i Gladsaxe. Der var i første omgang tale om et forsøg.<sup>37</sup>

Lige som det er tilfældet i dag, led privatdetektiver dengang i Martha Niensens dage også under, at offentligheden ikke nærrede den største tillid til branchen.

I Carl Aage Redlichs bog ”I lovens navn”<sup>38</sup>, beskrives en episode omkring Martha Niensens detektivbureau, som på daværende tidspunkt (1915) lå i Bagerstræde. Tilsyneladende havde en klient, som sammen med en anden drev en lingeriforretning, henvendt sig til Martha Niensens bureau, da hun følte sig bedraget. Martha Nielsen sendte så en tilsigelse til den anden dame, som mødte op på bureauet, hvorefter hun blev ført til en hjemmebygget ”retssal” af en af Martha Niensens medhjælpere.

---

<sup>35</sup> Idem, s. 217

<sup>36</sup> Alexandra Neve, der kom til Københavns politi i 1914, fremhæves almindeligvis som den første. Den allerførste var dog Hanne Theilman-Ibsen, der blev ansat ved Ålborg Politi allerede i 1911. Kilde: Henrik Stevnsborg, ”Politi. 1682-2007”, Samfundslitteratur, 1. udgave 2010, s. 150-151

<sup>37</sup> [https://www.politi.dk/Koebenhavn/da/omos/om\\_politikredsen/historie/](https://www.politi.dk/Koebenhavn/da/omos/om_politikredsen/historie/)

<sup>38</sup> Carl Aage Redlich, ”I lovens navn. Københavns politi gennem tiderne. Bind 2. Politihistorisk Selskab, København 1982, s. 69-70.

*"For rigtigt at virke frygtindgydende havde hun anbragt et stort ordenskors på sin kjole, og i hånden havde hun en overdimensioneret politifløjte! Bag forhøjningen var på væggen i stor størrelse ophængt bureauets firmamærke gennembrudt af et sværd. Derpå fulgte en indgående afbøring af den "sigtede", og medens "retsvidnerne" stod ret, blev dommen forkyndt: 120 dages fængsel på sædvanlig fangekost!"<sup>39</sup>*

Sagen blev anmeldt til politiet, som ikke fandt, at der var sket en overtrædelse af den gældende straffelov, hvorefter sagen overgik til Sø- og Handelsretten, hvor der imidlertid heller ikke kom noget ud af retssagen.

Til gengæld var hændelsen med til at påkalde opmærksomhed omkring "disse bureaux ofte mærkværdige metoder".<sup>40</sup>

I satiremagasinet "Blæksprutten", 1915-udgaven, er gengivet en tegning af episoden af bladtegneren Alfred Schmidt (1858-1938) med overskriften "Detektiven fra Bagerstræde Martha Nielsen fælder Dom". På billedet troner en korpulent kvinde med knold på hovedet og løftet pegefinger på en opsats med gardin rundt. Et billede af et øje pryder opsatsen, jf. "private eye", populærudtrykket for privatdetektiver.

Teksten lyder blandt andet:

*"Fangen idømmes den tortur at skulle læse aviserne dagligt og at skulle beskæftige sig med kulturbegivenheder. Fangen græder og tigger men der er ingen nåde. Torturbødler sidder klar til at udføre ordren".<sup>41</sup>*



Kilde: Det kongelige Bibliotek

<sup>39</sup> Idem, s. 69.

<sup>40</sup> Idem, s. 70.

<sup>41</sup> Kilde: Det Kongelige Bibliotek, <http://www.kb.dk/images/billed/2010/okt/billeder/object114951/da/#>

## Diskretion en æressag

Detektivverdenen er nærmest hermetisk lukket, når det angår beskrivelser af sager og fremgangsmåder. Af efterskriftet til Martha Nielsens bog om hendes liv som kvindelig privatdetektiv fremgår da også, at de beskrevne sager er udvalgt under hensyn til ”Diskretionspligt overfor mine Klienter og for de til mig betroede Sager”.

*”Af diskretionsårsager er det ikke muligt at oplyse herom – vi arbejder med den største fortrolighed til vores klienter, og det gælder altid alle sager. Vi er derfor afskåret fra at udtale os om vores færden”.*<sup>42</sup>

Diskretion er stadig en æressag i dag. Således ønsker ingen, jeg har talt med, at røbe deres metoder, når det gælder området for privat efterforskning. På den anden side synes det at være de samme egenskaber, der lægges vægt på i branchen – dengang som nu. Eksempelvis fremhæves diplomati og snilde i Martha Nielsens bog som dyder i branchen – og det har faktisk ikke ændret sig siden. Som en af de mest erfarne i detektivbranchen udtrykker det, får man brug for alt, hvad man har lært – og mere til. Og ikke to sager er ens. Derfor skal man være klar til i situationen at udtænke nye strategier og muligheder. Endelig synes der – i lighed med det kald, Martha Nielsen følte – at være tale om en profession, hvor man går ”all in”, så at sige.

*”Jeg fandt mit kald som 50-årig, og jeg har levet af det siden”.*<sup>43</sup>

---

<sup>42</sup> UIP Consult, <http://detektiver.dk/presseyheder/>

<sup>43</sup> Interview med privatdetektiv, 5. marts 2015.

## Efterforskning i et historisk perspektiv

Som udgangspunkt er detektivvirksomhed som sagt defineret ved at være privat virksomhed på efterforskningsområdet. Men set i et historisk perspektiv var al efterforskning faktisk oprindeligt et privat anliggende. Det betød, at også straffesager var underlagt privat påtale.

I 1682 fik København sin første politimester, der som ordensmyndighed fik ret til at anholde og ransage. Der kendes eksempler fra 1700-tallet på, at politiet efterforskede sager på privat begæring; men det var først i begyndelsen af 1800-årene (efter Den Franske Revolution), at politiet også blev en egentlig efterforskende myndighed. Med instruks af 20. februar 1817 skærpedes kravet til politiets initiativ, og i 1863 blev et selvstændigt kriminalpoliti oprettet i henhold til Politiloven (Politilov af 11. februar 1863). I 1866 fik Danmark sin første selvstændige straffelov (Almindelig Borgerlig Straffelov af 10. februar 1866), hvori det eksplicit gøres til en politiopgave at efterforske forbrydelser. Med Retsplejeloven af 1919 (udstedt 11. april 1916) kom der detaljerede regler for politiets efterforskning.

Grænsen offentlig/privat var dog ikke helt skarp. Da Statspolitiet blev etableret i april 1911 som et efterforskende kriminalpoliti, skete dette således med delvis finansiering fra private forsikringselskaber.<sup>44</sup>

## Detektivbranchen – et Wild West

Hvor Retsplejeloven sætter rammerne for politiets virksomhed, er detektivvirksomhed et ureguleret område, hvor metoderne blot skal holde sig inden for lovens rammer. Herefter er det kun fantasien, der sætter grænserne.

Eksempelvis beskriver [privatdetektiverne.dk](http://privatdetektiverne.dk) deres metoder således: ”Undersøgelser i åbne affaldsspande”, ”iagttagelse af åbne skabe, skuffer mv.”, ”aflytning af personer i lokale eller optagelse af telefonsamtaler”, ”falsk identitet på sociale netværk”,

---

<sup>44</sup> Se Frederik Strand, "Efterforskningens anatomi. Kriminalpolitiet 1863-2007", Djøf, 2011, s. 136

”tilstedeværelse på private arealer, som der er fri adgang til” og ”fotografering af personer på frit tilgængeligt sted, herunder på private områder, som offentligheden har adgang til”.<sup>45</sup>

Ser man på detektivbranchen, er langt de fleste detektivbureauer enkeltmandsvirksomheder eller virksomheder med maksimalt to ansatte. Til gengæld har flere bureauer freelance detektiver tilknyttet. Brugen af "freelance" tilknyttede i branchen med henblik på at observere bestemte personer i forskellige miljøer kan på mange måder minde om efterretningstjenestens brug af indhentere eller politiets brug af lokkeduer og undercover agenter.

Dertil kommer brug af avanceret teknologisk udstyr, hvor eksempelvis anvendelsen af GPS også er en meget brugt foranstaltning til at skygge folks færden.

Men hvor politi er genstand for retlig regulering, er der ved privat efterforskning ingen regulering af området. Enhver kan slå sig ned som privatdetektiv, og i branchen tales der ofte om brodne kar.

Som en detektiv- og konsulentvirksomhed udtrykker det:

*”Et af detektivbranchens helt store problemer er, at hvem som helst kan åbne sin forretning og kalde sig detektiv uden forudsætning, godkendelser eller blot kurser af nogen art. Der kræves ingen autorisation for at åbne et detektivbureau i Danmark. Branchen er belemret med svindlere og bedragere, der med alle midler ønsker at trække penge ud af kunder uden at ville eller kunne foretage blot noget, der kan minde om en sagsbehandling.”<sup>46</sup>*

Inden for branchen efterlyses derfor mere regulering på området i form af fx et autorisationskrav. Det gælder eksempelvis sikkerhedsfirmaet Parsifal Services, som har foreslået, at en række specifikke krav skal være opfyldt for at opnå en sådan autorisation. Det drejer sig om følgende krav:

---

<sup>45</sup> Se Privatdetektiverne.dk, <http://privatdetektiverne.dk/>

<sup>46</sup> DEC, en detektiv- og konsulentvirksomhed, <http://www.dk-efterforskning.dk/>



- Minimum 14.000 timers politibaggrund (svarende til godt 7 års erfaring, inkl. minimum 6000 timers baggrund i kriminalefterforskning)
- Visse kriterier for håndteringen af fortrolige data (adkomst, begrænsning og sikkerhedsprocedurer i overensstemmelse med persondataloven).<sup>47</sup>

Området for privat efterforskning rejser en række problematikker, hvilket også fagforeningsbranchen er blevet opmærksom på, som følge af de særlige metoder, der danner grundlag for ”interviews” med ”mistænkte”. Således er der i disse tilfælde hverken tale om et traditionelt politiforhør eller en disciplinær medarbejdersamtale.

Dertil kommer en række retssikkerhedsmæssige problemstillinger, som relaterer sig til:

- Individets rettigheder under afhøring, anholdelse, undersøgelsens forløb og ved indhentning af informationer (teleoplysninger, logfiler).
- Selve indhentningen af informationer, herunder adkomst, bearbejdning, anvendelse og endelig fremlæggelse.
- Anvendelse af tekniske hjælpemidler, herunder optagelse af fotos, anvendelse af GPS (Global Positioning System) og lydoptagelser.

I en dom fra 2013<sup>48</sup> slog EU-Domstolen fast, at privatdetektiver ikke er forpligtet til på forhånd at orientere den person, som bliver undersøgt. Det fremgik af en sag, som udsprang af en national sag fra Belgien. I sagen lagde en belgisk tilsynsmyndighed, IPI, Institut Professionnel des Agents Immobiliers, som holder tilsyn med ejendomsmæglerbranchen, sag an mod en gruppe ejendomsmæglere. IPI ønskede at fastslå, at de sagsøgte ejendomsmæglere havde overtrådt belgisk

---

<sup>47</sup> Interview med Jan Jarlbæk, Parsifal Services, juni 2015.

<sup>48</sup> Sag C-473/12, Behandling af personoplysninger – direktiv 95/46/EF – artikel 10 og 11 – oplysningspligt – artikel 13, stk. 1, litra d) og g) – undtagelser – undtagelsernes rækkevidde – privatdetektiver, der handler for et lovreguleret erhvervs kontrolorgan – direktiv 2002/58/EF – artikel 15, stk.

1<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=144217&pageIndex=0&doclang=DA&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=96100>

lovgivning i relation til hvervet som ejendomsmæglere og derfor skulle ophøre med deres virksomhed. IPI støttede sit sagsanlæg på en række oplysninger, som de havde indhentet ved hjælp af privatdetektiver.

Den belgiske domstol var i tvivl om, hvorvidt de beviser, som privatdetektiverne havde indhentet, kunne bruges i sagen og forelagde derfor spørgsmålet for EU-Domstolen, der nåede til det nævnte resultat.

## **Forsikringsbranchens brug af efterforskning**

Som nævnt har flere danske forsikringsselskaber deres egne detektiver ansat til undersøge sager, hvor der er mistanke om svindel. Ordet ”detektiv” anvendes dog sjældent. I stedet benævnes de pågældende in-house detektiver for ”konsulenter” eller ”efterforskere”.

I et jobopslag vedrørende en ”konsulent til efterforskningsafdelingen” hos Tryg, lyder det eksempelvis således:

*"Er du vores nye konsulent, der skal indgå i en gruppe af dygtige efterforskere? Du foretager objektive undersøgelser af skadesager, hvor der er rejst mistanke om uregelmæssigheder – primært inden for løsøre og personskaade".<sup>49</sup>*

Af kompetencekrav nævner stillingsopslaget, at ansøgeren forventes at have en politimæssig uddannelse, "gerne med baggrund fra kriminalpolitiet, kombineret med eventuel observationstjeneste".

På samme måde har kommunerne ansat medarbejdere, som skal undersøge socialt bedrageri, hvor der er mistanke om, at borgeren har fået tildelt ydelser på et urigtigt grundlag. I et jobopslag fra Ishøj kommune fra 2009 fremgår det således, at man søger to sagsbehandlere, som skal afdække socialt bedrageri og rejse sager om tilbagebetaling.

---

<sup>49</sup> Jobopslag, [www.tryg.dk](http://www.tryg.dk), frist for ansøgning 29. februar 2016.

Ansøgerne kan være enten jurister eller have en kommunal/skattemæssig baggrund. Som det endvidere fremgår af opslaget:

*”Arbejdet med socialt bedrageri kræver nogle særlige menneskelige kvalifikationer. Ud over at have en interesse for at arbejde med mennesker lægger vi vægt på at du: Er robust og kan håndtere eventuelt pres fra de borgere, du kommer i kontakt med. Er opsøgende og trives med ”detektivarbejde”.”<sup>50</sup>*

Som det endvidere forlyder fra brancheorganisationen Forsikring og Pension<sup>51</sup>, kan sager om personskadeerstatning være ret bekostelige, hvorfor sager, hvori der er mistanke om svindel, bliver genstand for en nærmere undersøgelse.<sup>52</sup>

## **Crash for cash – et stigende problem i forsikringsbranchen**

Forsikringssvindel er således et problem, og det gælder ikke mindst inden for bilforsikring (kasko). Fænomenet kaldes i den akademiske litteratur også for ”crash for cash”.<sup>53</sup>

Et typisk eksempel er biler, som har været til salg på fx [Bilbasen.dk](http://Bilbasen.dk), men som ikke kan sælges, og som efterfølgende ”forsvinder”, eller biler som står overfor et snarligt syn, men som i stedet bliver involveret i et færdselsuheld. Her iværksætter forsikringsselskabet gerne selv deres egne undersøgelser, hvis der er mistanke om svindel. Som med biler således også med heste og personskade:

I 2012 blev forsikringsselskabet Top Danmark ved Retten i Helsingør idømt 15 dagbøder à 2000 kroner for ulovlig overvågning af en kvinde, som var blevet tilkendt en millionerstatning. Kvinden var i 2006 ude for en rideulykke, der havde invalideret hende og gjort hende uarbejdsdygtig. Efter

---

<sup>50</sup> Jobopslag, Ishøj Kommune, ”2 sagsbehandlere til nyt team mod socialt bedrageri”, Djøf-Bladet nr. 2, 2009.

<sup>51</sup> Telefoninterview med Hans Reymann-Carlsen, Underdirektør, Forsikring & Pension, 9. marts 2016.

<sup>52</sup> Idem.

<sup>53</sup> Eksempelvis Button, M. & Brooks, G., ”From ’shallow ’ to ’deep policing’: ’crash -for-cash’ insurance fraud investigation in England and Wales and the need for greater regulation”, Policing and Society, Routledge (2014)

ulykken var hun blevet tilkendt erstatning af Arbejdsskadestyrelsen og havde fået bevilget førtidspension. Men Topdanmark mente ikke, at kvinden var så syg, som hun påstod, og nægtede derfor at udbetale en erstatning på godt fire millioner kroner til kvinden. På baggrund af et anonymt tip, besluttede forsikringsselskabet sig for at overvåge kvinden.

Overvågningen fandt blandt andet sted på et stutteri, hvor kvinden havde to heste. Forsikringsselskabet mente, at stutteriet var et offentligt tilgængeligt sted, og at overvågningen derfor ikke var ulovlig. Men ifølge Retten i Helsingør var stutteriet ikke et frit tilgængeligt sted. Stedet var indhegnet, og der var ikke offentlig adgang. Med afgørelsen tog retten kun stilling til, om overvågningen på stutteriet var ulovlig, ikke om forsikringsselskaber generelt kunne overvåge kunder, hvis de mente, at kunderne havde afgivet forkerte oplysninger.<sup>54</sup>

Imidlertid mistænker forsikringsselskaber i stadig højere grad kunder for at svindle i sager om personskader, og iværksætter derfor deres egne efterforskninger, såfremt de har mistanke om, at en kunde prøver at snyde.

I en dom fra Højesteret (U15533.H) havde Alka Forsikring optaget en kunde med skjult kamera. Kunden havde søgt om erstatning for et piskesmæld pådraget i et færdselsuheld. Forsikringsselskabet mente, at kunden overdrev sine helbredsmæssige gener, og havde i 2008 foretaget skjulte optagelser af ham, mens han arbejdede med bygningsrenovering. På baggrund af optagelserne og de foreliggende lægeerklæringer vurderede Retslægerådet i 2011, at den fysiske aktivitet, der fremgik af optagelserne, ikke var forenelig med det oplyste om kundens helbredstilstand. Retslægerådet vurderede endvidere, at det var lidet sandsynligt, at kundens varige gener hidrørte fra færdselsuheldet. Kunden tabte således sagen i Landsretten og indbragte den for Højesteret.

---

<sup>54</sup> Politiken, 30. april 2012, ” Dom i overvågningssag: Topdanmark skal betale 30.000 i bøde”, <http://politiken.dk/forbrugogliv/forbrug/forbrugersikkerhed/ECE1611071/dom-i-overvaagningssag-topdanmark-skal-betale-30000-i-boede/>

Spørgsmålet for Højesteret var, om kunden, i lyset af Retslægerådets vurdering af de skjulte videooptagelser og årsagsforbindelsen mellem hans gener og færdselsuheldet, havde ført bevis for et erhvervsevnetab på 60 procent. Højesteret fandt efter en samlet vurdering, at sagsøger (kunden) ikke havde godtgjort, at hans erhvervsevne var nedsat med 60 procent som følge af færdselsuheldet. Dommen illustrerer, at det i høj grad kan betale sig for et forsikringsselskab at tage efterforskningsmetoder i brug ved mistanke om svindel.<sup>55</sup>

Som en respondent forklarer, spiller overvågning også en stor rolle i mange sager om svind hos virksomheder. Det gælder også brugen af GPS, som på baggrund af signaler fra GPS-satellitter kan beregne geografisk position og kortlægge personers færden.

I en nylig rapport fra Finanstilsynet fra februar 2016 er danske forsikringsselskabers brug af efterforskning ved personskade blevet undersøgt nærmere.<sup>56</sup> Forfatteren bag rapporten, som er blevet til på anmodning fra erhvervs- og vækstministeren, har undersøgt hvordan og i hvilket omfang forsikringsselskaberne efterforsker personskadesager ved mistanke om forsikringssvindel.

Rapportens undersøgelser er blevet gennemført som led i tilsynet med selskabernes overholdelse af § 43 i lov om finansiel virksomhed samt bekendtgørelse nr. 729 af 12. maj 2015 om god skik for finansielle virksomheder.

Til brug for rapporten er der indhentet oplysninger fra ni forskellige forsikringsselskaber. De ni selskaber har i perioden 2010-2014 i alt behandlet mere end 600.000 personskadesager, og i godt 900 tilfælde er der anvendt efterforskning i sagerne. De statistiske oplysninger viser, at forsikringsselskaberne foretager efterforskning i ca. 0,15 pct. af de årligt anmeldte personskadesager.

---

<sup>55</sup> Se om sagen også Politiko, 20. november 2014, ” Politikere vil granske forsikrings-overvågning”, <http://www.politiko.dk/nyheder/politikere-vil-granske-forsikrings-overvaagning>

<sup>56</sup>

<https://www.finanstilsynet.dk/da/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/2016/Pressemeddelelse-rapport-om-forsikringsselskabers-efterforskning-ved-personskade-030216>

Forsikringselskabernes efterforskningsmetoder i sagerne har bl.a. omfattet skjult observation (overvågning), informationssøgning i offentlige registre, søgninger på skadelidtes profiler på sociale medier og tekniske undersøgelser. I tre tilfælde er der anvendt GPS-sporing af skadelidtes køretøj.<sup>57</sup>

På baggrund af undersøgelsen har Finanstilsynet vurderet, at selskabernes praksis overholder reguleringen i straffeloven, persondataloven og tv-overvågningsloven, og at selskaberne generelt gennemfører efterforskning inden for rammerne af reglerne om god skik for finansielle virksomheder.

Men som det også fremgår pressemeddelelsen fra Finanstilsynet, er der en række begrænsninger på hvilke metoder, forsikringselskaberne må bruge i deres efterforskninger:

- Selskaberne må ikke benytte falsk identitet eller falske profiler på sociale medier til at indhente oplysninger.
- Ved henvendelser til tredjemand skal selskaberne være særligt opmærksomme på ikke at videregive fortrolige oplysninger og på ikke at være påtrængende eller forulempende.
- Brug af observation og overvågning skal være proportional i forhold til sagens karakter.
- GPS-sporing er uforeneligt med reglerne om god skik.<sup>58</sup>

Dog førte kritikken i offentligheden af branchens brug af bl.a. GPS til, at brancheforeningen Forsikring og Pension i februar 2016 udarbejdede et nyt kodeks, dvs. kort før rapporten udkom.

Brancheforeningen udtalte i den anledning, at

*”Vi hilser Finanstilsynets forslag til at begrænse branchens undersøgelsesmetoder velkommen. Det er forslag, som vi selv tog skridt til at imødekomme for nogle måneder siden, hvor vi fx helt gik bort fra at bruge GPS-sporing. Finanstilsynets andet ønske, nemlig at afholde sig fra at anvende falske profiler på sociale medier som fx Facebook og*

---

<sup>57</sup> Pressemeddelelse fra Finanstilsynet, <https://www.finanstilsynet.dk/da/Nyhedscenter/Pressemeddelelser/2016/Pressemeddelelse-rapport-om-forsikringselskabers-efterforskning-ved-personskade-030216.aspx>

<sup>58</sup> Idem.

*LinkedIn for at søge oplysninger, der ikke er offentligt tilgængelige, er ligeledes et ønske, branchen nu opfylder”.*<sup>59</sup>

Finanstilsynets undersøgelse har ikke givet anledning til tilsynsreaktioner over for enkelte selskaber.

## Overvågning

Det var den amerikanske sociolog Gary Marx, som i midt 80’erne introducerede begrebet ”overvågningssamfundet”. Siden da har teknologien gjort overvågning til hvermandseje.

Eksempelvis kan man for knapt 500 kr. erhverve et overvågningskamera med trådløs forbindelse til ens smartphone. Et IP-kamera sender trådløst signal fra kameraet til computeren eller smartphonen. Der følger ligeledes en app med, så man altid kan tjekke sit hjem, uanset hvor man befinder sig.<sup>60</sup>



Andre gadgets til brug for den private efterforskning kan eksempelvis være chatstiks, hvormed der kan snages i andres computer.

---

<sup>59</sup> Forsikring og Pension, nyheder 3. februar 2016, ”Forsikring & Pension skærper branchens kodeks for undersøgelse af forsikringssvindel”,

<http://www.forsikringogpension.dk/presse/nyheder/2016/Sider/Forsikring--Pension-sk%C3%A6rper-branchens-kodeks-for-unders%C3%B8gelse-af-forsikringssvindel.aspx>

<sup>60</sup> Se <http://dagensbedste.dk/campaigns/single/65993>



*En såkaldt chatstick, et minidrev, der kan søge i andres computer og scanne den for chat logs fra Yahoo, MSN, Skype mv. og generere en rapport i et let læseformat, så man kan se, hvad fx ens børn eller medarbejdere siger til andre online. Pris: 99 \$.*

Dertil kommer briller med indbygget kamera og videofunktion.



*New Clear Lens Glasses, "kropsbårent" kamera indbygget i briller til skjulte optagelser. Pris: 345 \$.*

Ud over overvågning er der adgangen til oplysninger gennem en søgning på internettet, herunder sociale netværk. Som digitale brugere efterlader vi digitale fodspor overalt, og her kan en søgemaskine gennemtreve internettet for oplysninger om os.

Eksempelvis Yatedo, en personsøgningsmaskine, som dog ikke har adgang til private oplysninger.

*"The information contained in Yatedo profiles is strictly public information, widely available on Internet and accessible by everyone and by all search engines. This*



*information has been harvested from social networks, blogs, news articles and various professional websites. This is entirely legal.*<sup>61</sup>

## **Brugen af GPS – et kontroversielt skridt**

Teknologien har således medført nye efterforskningsmuligheder, og netop brugen af GPS er udbredt, når det gælder private aktørers efterforskning. Typisk påsættes GPS-senderen under den observerede bil med magnet, og pilles af efter afsluttet observation. Det er ikke i strid med straffeloven at placere en GPS-sender på undervognen af en bil for at kunne følge bilen.<sup>62</sup> Med andre ord, så længe monteringen foregår uden på bilen, mens denne befinder sig på offentligt tilgængeligt sted, er der *ikke* sket en overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1 om husfredskrænkelse.

Som nævnt har brancheforeningen Forsikring og Pension lagt afstand til denne metode.

*”Vi gør det ikke mere. Men hvorfor skal vi efterleve en række regler for god skik, når alle andre kan gøre som det passer dem?”*<sup>63</sup>

Hermed menes hele den underskov af private aktører, som ikke er underlagt Forsikringsbranchens kodeks om god skik og lov om finansiel virksomhed. Som en respondent siger:

*”Det er et gråzoneområde. Men vi observerer jo en bil, ikke en person. Og vi fastmonterer jo ikke GPS'en i Retsplejelovens forstand”*<sup>64</sup>

Helt konkret betyder det, at man ved hjælp af GPS-overvågning kan få kortlagt et billede af ”subjektets” færden, hvorefter man så foretager en egentlig overvågning (skygning), hvilket kan være meget tidsbesparende.

---

<sup>61</sup> Se <http://help.yatedo.com/hc/en-us/articles/208167495-Where-does-the-information-on-the-Yatedo-profiles-come-from>

<sup>62</sup> Mads Bryde Andersen, ”Oversigt over de retlige problemer ved efterforskning af mistanke om forsikringssvindel”, Redegørelse efter opdrag fra Forsikring og Pension, 10. Juni 2010.

<sup>63</sup> Underdirektør i Forsikring og Pension, Hans Reymann-Carlsen, paneldebat, Dansk Forening for Forsikringsret (AIDA DK) og Dansk Forum for IT-ret, seminar ”Grænsen mellem retssikkerhed og retshåndhævelse ved privates efterforskning”, Plesner Advokatfirma, 30. marts 2016.

<sup>64</sup> Interview med privat efterforsker

Når det gælder denne praksis, er der intet til hinder for det lovgivningsmæssigt, eftersom det jo ikke er forbudt. Det er dog stadig uafklaret, om skygning med en GPS-tracker kan udgøre en overtrædelse af persondataloven. Men ifølge professor i strafferet, Jørn Vestergaard, er der under alle omstændigheder med GPS tale om et ”retspolitisk presserende spørgsmål”, da grænsen mellem retssikkerhed og retshåndhævelse nemt bliver flydende ved privates efterforskning.<sup>65</sup>

## Selvjustits og selvregulering

Når det gælder området privat efterforskning er der langt fra tale om en fælles, faglig identitet. Tværtimod. Som en respondent udtrykker det:

*”Det er svært at hamle op med bureauer, som bryster sig af at have en politimæssig baggrund. Det lyder altid godt i kundens ører”.*<sup>66</sup>

Manglen på en fælles, faglig identitet gør markedet for privat efterforskning temmelig fragmenteret og præget af indbyrdes mistillid og konkurrence. Dette skal samtidig ses i lyset af, at forskellige sikkerhedsagenter (politi, toldvæsen, militære og efterretningsmæssige tjenester) siden slutningen af den kolde krig har fået nye roller og opgaver, som enten er genstand for indbyrdes samarbejde eller for indbyrdes konkurrence.<sup>67</sup>

En interessant observation er her, hvordan ord som ”tillid”, ”høj fortrolighed”, ”skabe vished” osv. går igen, når det kommer til de metoder, der anvendes af private efterforskere og private sikkerhedsleverandører. I den forbindelse har manglen på regulering fra en ekstern myndighed ført til et ønske om mere selvregulering med det formål at skille sig ud som en tillidsvækkende samarbejdspartner og for at opnå større accept for erhvervet.

---

<sup>65</sup> Jørn Vestergaard, oplæg, Dansk Forening for Forsikringsret (AIDA DK) og Dansk Forum for IT-ret, seminar ”Grænsen mellem retssikkerhed og retshåndhævelse ved privates efterforskning”, Plesner Advokatfirma, 30. marts 2016.

<sup>66</sup> Interview med privatdetektiv

<sup>67</sup> Bigo, D & Tsoukala, A, 'Understanding (In) Security', i Bigo, D. & Tsoukala, E. (eds), Terror, Insecurity and Liberty. Illiberal practices of liberal regimes after 9/11, Routledge, (2008), s. 1-9

*“Self-regulation describes the situation of a group of persons or bodies, acting together, performing a regulatory function in respect of themselves and others who accept their authority”.*<sup>68</sup>

En række initiativer i forhold til større selvregulering er blevet taget i regi af branchen selv. Eksempelvis med dannelsen af FDDE, Foreningen Danske Detektiver og Erhvervsefterforskere.

Fire detektivbureauer (Bureau Shadow, FL Gruppen, Vip Security Service, UIP Consult Aps Privatdetektiver) er medlemmer af FDDE, som har til formål at højne standarden i branchen, blandt andet i form af etiske regler for detektivvirksomhed. FDDE har også et ankenævn, der behandler klager fra utilfredse kunder<sup>69</sup>, og foreningen er ydermere medlem af det internationale detektivforbund.<sup>70</sup>

Et detektivbureau som Agentia henviser på sin hjemmeside til bekendtgørelse af lov om ydelse af juridisk bistand samt om inkasso- og detektivvirksomhed m.v..<sup>71</sup> Denne såkaldte ”vinkelskriverlov” blev imidlertid ophævet i 2006.<sup>72</sup>

Den generelle antagelse er i dag, at private efterforskere er underlagt de samme regler som alle andre, hvilket bør betragtes som et tilstrækkeligt retsværn. Der har således ikke været behov for at gennemføre en specifik regulering af området.<sup>73</sup>

Dog blev der i 2012 gennemført specifikke regler i dansk ret for stalking (lov 112/2012), og disse regler finder også anvendelse for privatdetektivs virksomhed.<sup>74</sup>

Som en respondent udtrykker det:

---

<sup>68</sup> Black, J., ‘Constitutionalising Self-Regulation’, *Modern Law Review* 59, (1996), s. 249

<sup>69</sup> <http://www.fdde.dk>

<sup>70</sup> Internationale Kommission der Detektiv-Verbände (International Federation of Associations of Private Detectives, <http://www.i-k-d.com/>)

<sup>71</sup> Agentia, [http://www.agentia.dk/?page\\_id=109](http://www.agentia.dk/?page_id=109), ”Bekendtgørelse af lov om ydelse af juridisk bistand samt om inkasso- og detektivvirksomhed m.v.” Herved bekendtgøres lov nr. 63 af 3. marts 1948 om ydelse af juridisk bistand samt om inkasso- og detektivvirksomhed m.v. med den ændring, der følger af § 29, stk. 2, i lov nr. 293 af 8. juni 1978.

<sup>72</sup> Lov nr. 63 af 3. marts 1948 om ydelse af juridisk bistand samt om inkasso- og detektivvirksomhed m.v. med den ændring, der følger af § 29, stk. 2, i lov nr. 293 af 8. juni 1978. Denne såkaldte ”Vinkelskriverlov” blev ophævet i 2006, jf. efter § 5, stk. 2, i lov om juridisk rådgivning ophæves vinkelskriverloven per 1. juli 2006.

<sup>73</sup> Blume, P. & Hermann, J.R., ”Ret, privatliv og teknologi”, 3. udgave, Djøf, 2013, s. 183.

<sup>74</sup> Idem.

*"På en måde kan man sige, at vi mere eller mindre udsætter subjektet for vores undersøgelser for stalking, når vi observerer personen. Og at vi også på en måde gør os skyldig i ulovlig tvang, når personen efterfølgende bliver forelagt vores beviser".<sup>75</sup>*

I sidste ende vil det være op til domstolene at vurdere, hvad der er ulovlig eller i strid med "god praksis", herunder spørgsmålet om ulovlige beviser.

En eventuel regulering ville kunne tænkes at omfatte godkendelse (akkreditering) af myndighederne, herunder krav om relevant uddannelse og certificering af medarbejdere forud for ansættelse i en (akkrediteret) virksomhed. Men som en respondent udtrykker det:

*"Hvis man indfører en licens, skal det også følges op med beføjelser. Ellers giver det ingen mening".<sup>76</sup>*

En akkreditering kan med andre ord være udmærket, men de private efterforskere vil ikke have besværet uden at få noget til gengæld.

## **Privatisering af politiets opgaver**

Privat efterforskning forstået som privat politiarbejde eller politiarbejde uden for politiet, er tæt bundet op til diskussionen om hvorvidt nogle af politiets opgaver med fordel vil kunne overdrages til private aktører.

Indtil videre har spørgsmålet ikke været genstand for megen forskning. Til gengæld optræder spørgsmålet ofte på den politiske dagsorden. Som påpeget af Kruize, støtter Politiforbundet i Danmark ikke idéen om privatisering, når det eksempelvis gælder anholdelser og fangetransporter, da dette ville kunne udgøre et brud på grundlæggende menneskerettigheder.<sup>77</sup>

---

<sup>75</sup> Interview med privat efterforsker.

<sup>76</sup> Interview med privatdetektiv

<sup>77</sup> Kruize, P., "Det private sikkerhedsmarked. En undersøgelse af privat vagtvirksomhed og privat efterforskning", Københavns Universitet, Det Juridiske Fakultet, Forskningsafdeling III (August 2005), s. 5

Ikke desto mindre har både Venstre og Liberal Alliance i forbindelse med politiforliget 2016-2019, ”Et styrket politi. Et tryggere Danmark”, foreslået, at en række traditionelle politimæssige opgaver som transport af fanger, eskortering af afviste asylansøgere, hastighedskontrol og overvågning af dømte i fodlænker med fordel vil kunne privatiseres. Men Socialdemokraterne er imod tanken om at fjerne sådanne myndighedsopgaver fra politiet.

Det er dog sket før, at visse myndighedsopgaver er blevet fjernet fra politiet. Eksempelvis udstedelse af pas, som historisk set tidligere var en kerneopgave for politiet,<sup>78</sup> men som overgik til kommunen efter reformen af dansk politi i 2007.

Når det kommer til samarbejde med den private sikkerhedsindustri i form af offentlig-private partnerskaber, anfører kritikere, at politiet er garant for den offentlige sikkerhed og for at forebygge, efterforske og opklare kriminalitet. Men som en respondent inden for privat efterforskning (med en politibaggrund) siger, er der al mulig grund til, at politiet overvejer at samarbejde med aktører inden for den private efterforskning, som jo ofte selv er tidligere politifolk:

*”Jeg har siden starten af vores selskab i 2013 slået på tromme for at politiet skal gøre brug af vore kompetencer. Vi kan på kort tid og med de rette folk gøre en forskel i de sager, hvor politiet ikke har ressourcer, og særligt de økonomiske sager lider under lange behandlingstider. Det er som om, man (vælger at) glemmer de mange år, vi har været i politiet og opbygget både velfunderet og dokumenteret erfaring i håndtering af snart sagt alle typer sager fra alvorlig økonomisk kriminalitet til gerningsstedsundersøgelser”.*<sup>79</sup>

Når det gælder politiets modstand overfor at samarbejde med den private sikkerhedsindustri/private efterforskere kan der overordnet skelnes mellem fem forskellige faser:

*Fase 1:* Fornægtelse, hvor politiet nægter at anerkende, at private sikkerhedsfirmaer kan være legitimt at diskutere som en mulighed.

---

<sup>78</sup> Pedersen, K.P., "Kontrol over København. Studier i den sene enevældes sikkerhedspoliti", Syddansk Universitetsforlag (2014)

<sup>79</sup> Jan Jarlbæk, Parsifal Services, 26. april 2015.

*Fase 2:* Modstræbende anerkendelse, hvor politiet anerkender den rolle, private sikkerhedsfirmaer har, men hvor deres rolle formindskes og nedvurderes.

*Fase 3:* Konkurrence og åben fjendtlighed. Sikkerhedsindustrien ses som en trussel mod politiets voldsmonopol, men er samtidig anerkendt som en udvej til en senkarriere og som en ydelse, man kan gøre brug af i nødens stund.

*Fase 4:* Der opfordres til større kontrol med sikkerhedsindustrien, som ses som et nødvendigt onde eller som et legitimt element inden for politiarbejde.

*Fase 5:* Der eksisterer et aktivt partnerskab, hvor politiet indser, at privat sikkerhed spiller en væsentlig rolle i politiarbejdet.

(M. Button, 2005 med henvisning til P. Stennings hypoteser fra 1989).

Som en privat sikkerhedsaktør udtrykker det:

*"We as an industry are not going to go away, and the intelligent law enforcement members know it."*<sup>80</sup>

Politiforliget fra december 2015 lægger da også op til at undersøge, om det kan være hensigtsmæssigt at lade private aktører håndtere opgaver for politiet (eller i stedet for politiet).

*"Aftaleparterne er enige om, at ikke-politimæssige opgaver i politiet i videre omfang skal håndteres af andre medarbejdergrupper, så flere politiuddannede kan frigøres til operativt politiarbejde. Politiet skal derfor iværksætte initiativer med henblik på at flytte opgaver, som kan håndteres af medarbejdere uden politifaglig baggrund, til andre medarbejdergrupper. Det kan blandt andet være opgaver vedrørende paskontrol, 112-alarmentraler, ATK-kontrol, bemanding af servicecentre og arbejdet med køreprover."*<sup>81</sup>

Dette skal bl.a. afdækkes via forsøg på et eller flere konkrete opgaveområder.

---

<sup>80</sup> Se Glen Kitteringham, "Relationship between public police and private security is improving", Canadian Security Magazine, December 21, 2009, <http://www.canadiansecuritymag.com/Education/Editorial/Relationship-between-public-police-and-private-security-is-improving.html#sthash.UIZHLKNc.OXC1WHxN.dpuf>

<sup>81</sup> "Et styrket politi. Et tryggere Danmark", Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi i 2016-2019, s. 10, [http://justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2014/Styrket%20politi\\_aftale.pdf](http://justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2014/Styrket%20politi_aftale.pdf)

Et sådant forsøg er eksempelvis det fireårige pilotprojekt ”Strategisk samarbejde mellem Københavns Vestegns Politi og Sikkerhedsbranchen”. Ifølge Sikkerhedsbranchen har der været tale om fire yderst konstruktive år. Et af de resultater, der er opnået, er således en bedre dialog mellem politi og vagter. Det gælder både i ”marken” og mellem politiets vagtcentral og kontrolcentralerne i hverdagen, hvilket har medført et mere konstruktivt og givtigt samarbejde på tværs af de to faggrupper.<sup>82</sup>

## Konklusion

Markedet for privat sikkerhed er en voksende industri.<sup>83</sup> Og tendensen er, at flere og mere specialiserede politifolk rykker over til den private sektor. Det gamle ordsprog, "en gang politimand, altid politimand", undergår dramatiske forandringer i disse år. Men som en tidligere politibetjent nu ansat i den private sektor udtrykker det:

*"Jeg har aldrig lavet så meget politiarbejde som efter jeg forlod politiet."*<sup>84</sup>

Samtidig synes tendensen, at tidligere politifolk, som nu er beskæftiget i den private sektor, holder deres "old boys network" intakt. Som en respondent udtrykker det:

*"Det er en lille verden, også uden for politiet!"*<sup>85</sup>

Spørgsmålet er, om skal ske en større regulering inden for markedet for privat efterforskning, hvis det i fremtiden skal gøres legitimt for politiet at samarbejde med den private sektor. I den forbindelse har Gill & Hart helt tilbage i 1997 foreslået at

*".. If regulation were to be introduced and worked in raising the standing of private investigation in the minds of the public police, so the scope for collaboration would be greatly enhanced (...) it seems that any increased expansion of private investigation, and*

---

<sup>82</sup> Securityuser, Det officielle fagblad for sikkerhedsbranchen, [http://www.securityuser.com/dk/ps\\_handel.asp?newsid=5186&newsType=1&VerksamhetsOmradeID=9](http://www.securityuser.com/dk/ps_handel.asp?newsid=5186&newsType=1&VerksamhetsOmradeID=9)

<sup>83</sup> Hoogenboom, B., "The governance of Policing and Security. Ironies, Myths and Paradoxes", Crime Prevention and Security Management, Palgrave Macmillan (2010), s.1

<sup>84</sup> Tidligere efterforsker nu ansat i privat firma.

<sup>85</sup> Idem.

*certainly any extension involving collaboration with the regular police will require regulation and effective regulation at that".*<sup>86</sup>

Udfordringen synes lige nu at være at erkende, at der er et marked for privat efterforskning, og at det er et voksende fænomen. Og at det er blevet mere og mere legitimt for politifolk at gøre karriere i den private sektor. Måske er tiden kommet til, at politiet favner virkeligheden og accepterer, at både den private sektor og politiet selv har ét fælles mål: At sikre den offentlige orden og at sikre, at kriminalitet bliver efterforsket. Uanset om man er en virksomhed, der har råd til det, eller blot er en almindelig borger, som ønsker retfærdighed.

---

<sup>86</sup> Gill, M. & Hart, J., "Exploring investigative Policing. A study of Private Detectives in Britain", *British Journal of Criminology*, Vol. 37, No. 4, Autumn (1997), s. 564



## Litteraturliste

- Andersen, M. B., "Oversigt over de retlige problemer ved efterforskning af mistanke om forsikringssvindel", Redegørelse efter opdrag fra *Forsikring og Pension* (10. juni 2010).
- Berndsson, J. & Stern, M., "Commercial security and the Public-Private Divide: Contested Lines of Distinction and Modes of Governance in the Stockholm-Arlanda Assemblage", *International Sociology*, no. 4 (December 2011)
- Berndtsson, J., "Security Professionals for Hire: Exploring the Many Faces of Private Security Expertise", *Millennium – Journal of International Studies*, No.1, pp. 1-18 (2012)
- Bigo, D & Tsoukala, A, 'Understanding (In) Security', i Bigo, D. & Tsoukala, E. (eds), *Terror, Insecurity and Liberty. Illiberal practices of liberal regimes after 9/11*, Routledge, pp. 1-9 (2008)
- Black, J., 'Constitutionalising Self-Regulation', *Modern Law Review* 59, (1996)
- Blume, P. & Hermann, J. R., "Ret, privatliv og teknologi", 3rd edition, Djoef Publishing (2013)
- Button, M., "Private policing", Series: Policing and society (2002)
- Button, M., "Assessing the Regulation of Private Security across Europe", *European Journal of Criminology* 4(1): 109–128 (2007)
- Button, M., "Doing Security. Critical Reflections and an Agenda for change", Series: Crime Prevention and Security Management, Palgrave Macmillan (2008)
- Button, M. & Brooks, G., "From 'shallow' to 'deep policing': 'crash -for-cash' insurance fraud investigation in England and Wales and the need for greater regulation", *Policing and Society*, Routledge (2014)
- Ericson, R. & Haggerty, K., "Policing the Risk Society", Toronto: university of Toronto Press (1997)

- Flyghed, J., "Privat område? Revisionsbyråers och säkerhetsföretags polisarbete", i Finstad & Lomell (red.), "Motmæle – en antologi til Kjersti Ericsson, Cecilie Høigård og Gurli Larsen", Oslo (2014)
- Gill, M. & Hart, J., "Exploring investigative Policing. A study of Private Detectives in Britain", *British Journal of Criminology*, Vol. 37, No. 4, Autumn (1997)
- Guzzini, S., "Applying Bourdieu's framework of power analysis to IR: opportunities and limits Paper prepared for the 47th Annual convention of the International Studies Association in Chicago", (22-25 March 2006)
- Henricson, I., "Politiret", 5. udgave, Djoef Publishing, 2012
- Hoogenboom, B., "The governance of Policing and Security. Ironies, Myths and Paradoxes", *Crime Prevention and Security Management*, Palgrave Macmillan (2010)
- Jachtenfuchs, M., "The monopoly of legitimate force: denationalization, or business as usual", *European Review*, Volume 13, Supplement S1, pp 37-52 (Marts 2005)
- Kruize, P., "Det private sikkerhedsmarked. En undersøgelse af privat vagtvirksomhed og privat efterforskning", Københavns Universitet, Det Juridiske Fakultet, Forskningsafdeling III (August 2005).
- Lomell, H.M., "Polisær virksomhet utenfor politiet", i "Innføring i Politivitenskap", Larsson, P., Gundhus, H.O.I., Granér, R. (red.), Cappelan Damm AS, 2014
- Meško, G. & Tankebe, J.(Eds.), "Trust and Legitimacy in Criminal Justice: European Perspectives from Emerging Democracies", Springer 2014
- Mulone, M., "When Private and Public Policing Merge: Thoughts On Commercial Policing", *Social Justice*, Vol. 38, No. 1/2 (123-124), *Policing the Crisis—Policing in Crisis*, pp. 165-183 (2011)

- Nielsen, M., "Et Liv som kvindelig Privat Detektiv", Frantz Christtreus Bogtrykkeri (1930)
- Prenzler, T., "Policing and Security in Practice. Challenges and Achievements", Crime Prevention and Security Management, Palgrave Macmillan (2012)
- Pedersen, K.P., "Kontrol over København. Studier i den sene enevældes sikkerhedspoliti", Syddansk Universitetsforlag (2014)
- Redlich, C. A., "I lovens navn. Københavns politi gennem tiderne. Bind 2. Politihistorisk Selskab, København (1982)
- Rodriquez, S., "Self-regulation as a regulatory strategy: The Italian legal framework", Utrecht Law Review, Volume 3, Issue 2 (December 2007)
- Ross, Jacqueline E., "Impediments to Transnational Cooperation in Undercover Policing: A Comparative Study of the United States and Italy", The American Journal of comparative law, Vol. 52, No.3 (2004)
- Private Police and Public Police: Toward a Redefinition of the Police Role (From Future Issues in Policing: Symposium Proceedings, 1989, Canada, P 169-192, Donald J. Loree, ed.
- Stenning, P.C. "Private Police and Public Police: Toward a Redefinition of the Police Role", in Future Issues in Policing: Symposium Proceedings, D.J. Loree (ed.), Minister of Supply & Services Canada, Ottawa, pp. 169-92 (1989)
- Stenning, P.C., "Reforming Police: Opportunities, Drivers and Challenges", The Australian and New Zealand Journal of Criminology, Vol. 38, number 2, pp. 167-180 (2005)
- Stevnsborg, H., "Politi. 1682-2007", Samfundslitteratur (2010)
- Strand, F., "Efterforskningens anatomi. Kriminalpolitiet 1863-2007", Djøf, 2011
- Vendius, T.T., Martha Nielsen – Danmarks første, kvindelige privatdetektiv. Point of view international (2016)

Walsh, D. & Conway, V., "Police governance and accountability: overview of current issues", *Crime Law Soc Change*, 55, pp 61-86, Springer (2011)

Williams, J.W., "Governability Matters: The private Policing of Economic Crime and the Challenge of Democratic Governance", *Policing & Society* vol. 15, no. 2 June 2005, pp 187-211 (2005)

Zedner, L., "Security", Cornwall, Routledge (2009)

Andet:

Danmark Kort. Historier om Danmark og danskerne.  
Hovedredaktør: Carsten Wiedemann. DR Multimedie, 2001.

Samling af Love og Anordninger m.v. af mere almindelig interesse, udgiven efter Indenrigsministeriets Foranstaltning. 1860-1864, Kjøbenhavn 1865